

Zaključek prvega dne ob kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani Veličastna mednarodna manifestacija za mir in bratstvo

Ljubljana, 27. julija.

Snočni večer je kot zaključek prvega čega kongresnega dne izvenel v nepričakovano pomembno in ginljivo mednarodno manifestacijo za velika načela, katerim je posvečen kongres Kristusa Kralja: za obnovo sveta po Kristusovih načelih in za mir, ki ga Evropa v teh usodnih dneh tako silno potrebuje.

Na sporedu je bilo napovedano samo predavanje kanonika dr. Sancha iz Palme na Majorci. Frančiškansko dvorano je do zadnjega kotička napolnilo kongresno občinstvo, čisto drugače kakor smo ga vajeni v Ljubljani videti ob raznih bolj ali manj uradnih slovesnostih. Zbrali so se ljudje vseh jezikov, vseh slojev in starosti, ne da bi reprezentirali, marveč da bi bili eno v eni misli in enem znamenju brez političnih, stanovskih ali kakršnihkoli razlik.

Zborovanje so se udeležili vsi škofje, kar jih je do sredi dneva prišlo na kongres in voditelji tujih odposlanstev, kolikor jih je bilo v Ljubljani. Ti so pred začetkom predavanja na kratko pozdravili kongres vsak v svojem imenu in s tem spremenili informativni večer v veličastno manifestacijo.

Prvi je stopil na oder burno pozdravljen zastopnik rumenega plemena, kitajski škof Čeng iz Cautunga. Prvič v frančiškanski dvorani in prvič v Ljubljani se je javno razlegla kitajska govornica. Pretresljivo je bil trenutek, ko je škof s svojim pojočim glasom spregovoril nekaj besedi še v francoščini in dejal:

»Zahvaljujem se vam... v imenu naše uboge Kitajske za veliko ljubezen, ki ste jo s tem pozdravom izkazali meni in moji ubogi domovini. V imenu te se vam zahvaljujem...«

V Dvorano je ob njegovem nastopu zajelo občutje krvave žaloigre na Daljnem vzhodu, ob-

čutje križevce poti kitajskega ljudstva, ki je danes med vsemi narodi na svetu najbolj potrebno Kristusovega mira.

Za njim je pozdravil zborovalce bolgarski uniatski škof Kurtev, ki je poudaril novo misel: da bi bili vsi, zlasti vsi Slovani eno, v miru in ljubezni pod zastavo Kristusa Kralja:

»Majhna je katoliška čreda v Bolgariji, ki se zbira pod znamenjem Kristusa carja, katerega časte vsi Slovani naše ali pravoslavne vere. Ta čreda dela za versko zedinjenje Slovanov v eni staji, za vstajenje krščanstva in za pomirjenje med brati — za vse tisto, kar dela tudi sedanjí kongres. Ne more biti pravi kristjan in pravi vojak Kristusa Kralja, kdor ne dela danes za versko zedinjenje.«

Pozdrav mgr. Kurteva je sprožil viharne manifestacije slovenskega občinstva v znamenju bratstva po Kristusu in po krvi.

Tretji govornik je bil bivši madžarski ministrski predsednik in prvi podpredsednik kongresnega odbora dr. Huszar, ki je začel govor z latinskimi pozdravom, nadaljeval z nekaj madžarskimi stavki, nato pa prešel v nemščino. Opravičil se je, da govori v nemščini, češ, da žal ne obvlada nobenega slovenskega jezika ter nato z izrednim temperamentom izvajal:

»Sem goreč madžarski domoljub, kakor ste domoljubi vi vsak zase. Toda vem, da nad vsemi narodi in nacionalizmi stoji Kristus in stoji Cerkev. Ni je na svetu večje vrednote od tega. In prav vsi katoliški domoljubi morajo ravno vedeti, da bi danes zadnja ura, da se narodi združijo proti novemu poganstvu. Njihovo znamenje mora postati ne kak okrnjeni križ, marveč pravi in popolni večni Kristusov križ. Vsi veliki in mali narodi se morajo združiti v njegovem znamenju, da ne bo krščanska omika propadla v divji vihur nove svetovne vojne. Ne vemo, kaj nas čaka v Evropi, vemo pa, da živi v Evropi sto in sto tisoč žena, moč in mladih ljudi, ki so pripravljeni katoliški ostati, katoliški biti in katoliško se bojevati za človeštvo ter njegov mir.«

Njegov govor je sprožil viharne manifestacije za mir, nato je mgr. Velci v nemščini izrekel pozdrave goriške nadškofije. Poudarjal je vlogo Ogleja za priključenje alpskih Slovanov in izrazil veselje nad tem, da je tako pomemben kongres prirejen ravno v Ljubljani.

V pravi vihar je izbruhnila dvorana, ko je stopil na oder olomouški kanonik Jemelka. Šele po dolgem čakanju je mogel priti do besede in izvajal:

Hitlerjev obisk v Gdansk - uvod za priključenje mesta k Nemčiji?

Varšava, 27. julija. o. Poljska vlada je dobila zanesljiva obvestila, da bo nemški kancler Hitler obiskal Gdansk 25. in 26. avgusta, ko bo potoval po morju v vzhodno Prusijo na slovesnost ob 25 letnici bitke pri Tannenbergu. Iz Nemčije bo tja potovalo 150.000 narodnih socialistov. Hitlerjev obisk v Gdanku bo dal priliko za nove manifestacije, naj se Gdansk pridruži Nemčiji.

V nekaterih poljskih političnih krogih govorijo, da bo kancler Hitler ob tej priliki imel v Gdanku govor o priključitvi Gdanska k Nemčiji.

hkratu pa bo zagotovil Poljski, da bo Nemčija spoštovala njene pravice in ji pustila prost dostop do pristanišča v Gdanku.

Po Hitlerjevem obisku naj bi senat v Gdanku sprejel celo vrsto upravnih ukrepov, s katerimi bo postopno odpravljena neodvisnost prostega mesta. Med temi ukrepi bodo: zamenjava gdanskih potnih listov z nemškimi, uvedba nemške marke namesto goldinarja, uvedba nemških znamk, na kar bo senat sam sklenil, da se razide in prepusti upravo mesta nemškim oblastem.

General Queippo de Llano - španski poslanik v Argentini

Burgos, 27. julija. o. Uradno poročajo, da je general Franco imenoval odstavljene generala Queippa de Llana za španskega poslanika v Argentini. Argentinska vlada je privolila v to imenovanje.

Začetek gospodarskega boja med Ameriko in Japonsko

Washington, 27. julija. Vlada Združenih držav je sprejela sklep o odpovedi pogodbe o trgovini in plovi z Japonsko, sklenjeno l. 1911. Ta sklep je iznenadil ves svet. Objavljen je bil sredi ob 21.30. Uradnik zunanjega ministrstva, ki je spo-

ročil ta sklep predstavnikom tiska, je med drugim izjavil:

»Namen tega sklepa je čimbolje zavarovati ameriške koristi. Odpoved trgovinske pogodbe stopi v veljavo v 6 mesecih. Zbornici bo omogočeno razpravljati o vprašanju izvoza surovin na Japonsko. Ministrstvo za zunanje zadeve je smatralo pogodbo za oviro pri izvajanju zakona o prepovedi izvoza surovin na Japonsko. Minister za zunanje zadeve Hull je izročil odpoved japonskemu veleposlaniku Kurinusiju. Odpoved trdi, da je vlada Združenih držav prišla do prepričanja, da vsebuje pogodbo iz leta 1911 določbe, ki jih je treba ponovno preučiti. Z ozirom na to okoliščino ter z ozirom na potrebo varstva koristi Združenih držav po današnjih potrebah in današnjega položaja obvešča vlada Združenih držav japonsko vlado o odpovedi pogodbe.

Kitajski škof msgr. Čeng govori, ki je prišel na kongres v Ljubljano o trpljenju svojega naroda:

„Bog Kitajske ne bo zapustil!“

Naš poročevalec je danes obiskal prevz. g. Damijana Čenga, apostolskega prefekta iz Čang-tunga v pokrajini Uina v Južni Kitajski, ki je prišel zdaj zastopat svoj številni narod na kongres Kristusa Kralja v Ljubljani. V njegovi škofiji deluje naš misijonar salezijanec g. Kerec, ki mu je priporočeno o naši domovini. Škof je zato nameraval preživeti letošnje počitnice v Sloveniji, še z večjim veseljem pa se je odločil za to, ko mu je g. Kerec sporočil, da bo letos v Ljubljani kongres Kristusa Kralja, ki ga je hotel na vsak način obiskati.

Škofovo potovanje je trajalo od 11. aprila skozi pokrajino Junanfu, nato z železnico v Makao, odtod pa se je po treh tednih čakanja odpravil v Hongkong, kjer je spet čakal teden dni na ladjo. Vkrcal se je na italijanski parnik »Conte Biancamano«. Spremljal ga je francoski salezijanec p. Reppetto. V torek popoldne ob 4. je prišel v Genovo, odtam pa se je odpravil naravnost proti Ljubljani.

Na vprašanje, zakaj potuje tako ekromno, je dejal: »Živim od miloščine drugih in ne gre, da bi tratil denar.«

Nastanil se je v zavodu na Rakovniku, kjer je davi daroval prvo mašo na slovenskih tleh. Na vprašanje o političnem položaju v njegovi škofiji je v francoščini odgovoril:

»V naši pokrajini Japonci še ni. Pač so večkrat priletela japonska letala in bombardirala nedolžno prebivalstvo, ne vojakov. Verujem, da Bog Kitajcev ne bo zapustil, zakaj kitajsko ljudstvo je pošteno in moralno. Naš voditelj Čangkajšek nam je v tem vzgled, saj je po svojem mišljenju blizu katoličanstvu. Je metodist in vneto proučuje evroto pismo. Vsako jutro premišljuje o vereh skrivnostih in nrahnih zakonih. Čangkajšek sam uči ljudstvo, da mora ljubiti tudi svoje sovražnike, saj sovražni vojski sami niso krivi, da morajo v vojsko. Ljudstvo mora zato ravnati z ujetniki kot s prijatelji. In kitajsko ljudstvo ravna tako.

Ni res, da se je na Kitajskem razpasel komunizem. Komunizma na Kitajskem ni. Maršal Čangkajšek je sam prelomil vse zveze s komunisti. Kitajska je dovolj močna sama, da se bori z nasprotnikom. Rad bi imel v Ljubljani — morda že ob

kongresnih dnevih — v latinščini predavanje o pravih razmerah na Kitajskem.

Na Kitajskem so Japonci zasedli samo nekaj velikih mest in nekatere železniške proge. Na deželo si ne upajo. Kakor hitro bi si Japonci upali zasedati tudi deželo, bi vsepoved nastale strašne gverilske vojne. Nikdar nikoli ne bodo Japonci zasedli naše zemlje. Življenjska in narodna sila Kitajske je posebno razvita in odpornost ljudstva je neizčrpna.

Kongres Kristusa Kralja v znamenju živega in globokega dela

Ob sedmih zjutraj je stopil v stolnici na prižnico mgr. Jemelka iz Olomuca. K njegovi pridigi v češkem jeziku se je zbralo toliko občinstva, da je bila cerkev zasedena do zadnjega kotička. Vidna ganjenost se je odražala na obrazih vernikov, ko so poslušali, kako so donele pod cerkvenim svodom prelepe besede v milem češkem jeziku. Govor mgr. Jemelke je prisotne globoko pretresel po globoki misli, po iskrenosti in občutku, ki je v enaki meri ganil govornika kakor poslušalca — da od brat govori k bratom, ki ga poslušajo zvesto, z vsem srcem in vso dušo.

Sveto daritev je nato opravil dubrovniški škof dr. Carevič.

Ob 9 je sledilo III. študijsko zborovanje. Velika unionska dvorana je bila tudi danes popolnoma zasedena. K zborovanju so se zbrali poleg mnogostevilne duhovščine mnogi laiki obeh spolov. Navzoči so bili pomožni škof pariški R. Beausard, ki je z jutranjim brzovlakom prispel iz Belgrada in so ga na kolodvoru pozdravili škof dr. Rožman, podban dr. Majcen, univ. prof. dr. Lukman in univ. prof. dr. Fabjan, dalje grškokatoliški škof iz Sofije Kurtev, fra Michelangelo Nutti, aleksandrijski škof, dr. Carevič, škof iz Dubrovnika, škof Bonafatij iz Splita, prelat dr. Rogož iz Maribora kot zastopnik somboteljskega škofa in drugi odličniki.

»Gospodar tega zbora je tisti, ki je bil Gospod včeraj, je danes in bo jutri. Tisoč let že kraljuje Čehom in Jugoslovanom. Pri njih in pri drugih je zavladal po apostolskem delu svetih bratov Cirila in Metoda. Kristus je tisti, ki tvori že tisoč let globoko zvezo med severnim katoliškim in med južnim slovanstvom. Prinašam pozdrave od češkega naroda in vas prosim: molite za nas, kakor molimo mi na severu za vse naše brate. Ves češki narod je te dni v Kristusu zbran tukaj po geslu, ki je zapisano na starodavni baziliki na Velehradu: »Regi seculorum, immortali, invisibili gloria...«

Ko so se poleg manifestacije za slovensko katoliško vzajemnost, je pozdravil p. dr. Mandič zborovalce v imenu frančiškanskega generala p. Leonarda Maria Bella, ki se sam zaradi važnih redovnih poslov ni mogel udeležiti kongresa. V imenu hrvaških katoličanov je govoril prof. dr. Kolarec, dr. Abram pa je pozdravil kongres v imenu romunskih katoličanov.

Nato je začel med živim pozdravljanjem govoriti dr. Sancha, ki je v španščini izrazil pozdrave nove Španije.

»Njeni vojski so umirali z istim geslom na ustih, katero družji narode na ljubljanskem kongresu: »Viva Christo Rey — živel Kristus Kralj«. Kristus se v zgodovini razodeva vseh manj vidno, druge čase pa v pretresljivem veličastju. Španija je doživela v krvavi vojni veličastno razglašeno Gospodovo. Dala je neverjetne žrtve, padel je svet mučenec, da bi zmagal v Španiji Kristus Kralj. V tem je za Špance višji smisel krvave vojne, v tem jim je Alcazar simbol vsega velikega.«

Zastopnik Španije je bil deležen za svoja izvajanja viharne aplavza, s katerim se je pokazala vsa prava in globoka ljubezen, ki jo krščanski narodi razodevajo drug do drugega tedaj, kadar katerega običje stiska in krvava preskušnja.

Predsednik turške republike je včeraj sprejel voditelja angleškega vojaškega odposlanstva, ki ima že dalje časa posvetovanja z voditelji turške vojske.

Predsednik angleške vlade Chamberlain je včeraj v poslanski zbornici izjavil, da upa, da bo v začetku prihodnjega tedna lahko kaj več povedal o napredovanju posvetov s Sovjetsko Rusijo.

Češko notranje ministrstvo je prepovedalo celo vrsto poljskih listov.

Nemški propagandni minister dr. Goebbels bo 8. avgusta prišel na uradni obisk v Italijo in sicer v Benetke, kjer bo imel več sestankov z italijanskim propagandnim ministrom Alzije-rijem.

Bivši albanski kralj Zogu se bo za stalno naselil v Angliji, če mu bo angleška vlada dovolila. Sovjetska vlada je dala maršalu Čangkajšku 100 milijonov jenov posojila. Ta vest je v japonskih političnih krogih vzbudila veliko pozornost in ogorčenje na račun Rusije. Japonski časopisi se zgražajo nad tem ruskim posojilom Kitajski in očitajo Rusiji, da bo ona odgovorna, če še ne bo prišlo do pomiritve na Daljnem vzhodu.

Sodišče v Parizu je včeraj obsodilo na dosmrtno prisilno delo generala Scoblina zaradi sodelovanja pri ugrabljenju nekoga generala Millerja, predsednika Združenja bivših ruskih bojnikov. Generala Millerja so ugrabili meseca septembra 1937. Scoblina, ki je Millerja s pomočjo sovjetskih agentov prepeljal v Rusijo, je sodišče obsodilo v njegovi odsotnosti.

Silno so pridobili med to vojno na ugledu katoliški misijonarji. Ljudstvo se je zatekalo v misijone in katoliški misijonarji so podpirali Kitajce brez razlike, kolikor so le mogli ter so delili kitajskemu ljudstvu neprecenljive dobrrote. Tudi v krajih, kjer ni katoliških misijonov, je zrasel ugled katoličanov. Katoliški misijonarji žive z ljudstvom.

Kitajska vlada in kitajsko ljudstvo sta hvaležna na vsem narodom sveta, ki ljubijo kitajski narod. Katoliški misijonarji pa imajo zdaj predvsem nalogo, da kitajskemu ljudstvu socialno pomagajo. Zato so navezani na pomoč katoliških ljudstev. Trpljenje kitajskega naroda je neizmerno in le kdor živi med kitajskim ljudstvom, to mora do dna poznati. Kitajski katoličani bodo hvaležni za sleherno pomoč, ki jo bodo drugi narodi še dali katoliškim misijonom in s tem vsemu kitajskemu prebivalstvu brez razlike vere.

Apostolski prefekt g. Damijan Čeng se je nato v spremstvu dr. Blatnika in nekaterih drugih salezijanskih duhovnikov udeležil raznih današnjih kongresnih prireditev.

Vesti 27. julija

Sr. oče Pij XII. je včeraj sprejel večjo skupino angleških in severnoameriških romarjev v svoji poletni prestolnici Castel Gandolfo.

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta včeraj odpotovala z letalom v Pariz, kjer bosta ostala nekaj dni, nato pa poideta z avtomobilom na daljše potovanje po Evropi.

Če bo obkoljevanje Nemčije in Italije prisililo ti državi, da se bosta morali vojskovati zaradi Gdanska ali iz katerega drugega razloga, bo Italija stala že prvi dan ob svojem zavezništvu. Če bodo angleška letala in angleške vojne ladje skušale pluti po Sredozemskem morju, bodo naletele na italijanska letala in italijanske vojne ladje. Tako piše uradno glasilo italijanske vlade v odgovor na napovedi francoskih listov, da se Italija za Gdansk ne bo vojskovala.

Judovskih zdravnikov na Slovaškem bo smelo biti le 4% od skupnega števila vseh zdravnikov.

Vsi zastopniki bivše Češkoslovaške vlade in vsi bivši politični voditelji, ki so pobegnili v tujino, bodo izgubili češko državljanstvo, njihovo premoženje pa bo zaplenjeno. Vlada v Pragi pripravlja na zahtevo nemškega protektorata potreben zakon.

Za novega poveljnika druge španske armade je bil namesto odstavljene generala de Llana imenovan general Saliquet, ki je že prevzel poše.

Razgovor o angleški zunanji politiki se bo začel v ponedeljek. Pričakujejo, da bo pri njem prišlo do važnih izjav glede pogajanj s Sovjetsko Rusijo.

Vsi francoski in angleški listi napovedujejo v kratkem sklep zveze med Anglijo, Francijo in Rusijo, ko razpravljajo o bližnjem odhodu angleškega in francoskega vojaškega zastopstva v Moskvo.

Noben tuji pritisk ne bo mogel vplivati na odpor kitajske vojske. Če tuje države sklepajo spoznanje z Japonsko, se bo Kitajska še odločneje borila z lastnimi silami ter bo na koncu premagala vse težave. V boju za evrovo neodvisnost se ne bo ustavila pred nobeno oviro. Tako piše maršal Čangkajšek v glasilu kitajske vlade.

Nove skupine španskih beguncev se te dni vračajo iz Francije.

Angleška poslanska zbornica je soglasno odobrila vladni načrt o pobijanju terorizma.

Sovjetska vojska je v bojih na mandžursko-mongolski meji od 23. do 25. julija sestrelila vsega 74 japonskih letal in tri zračne ladje, pravi najnovejša raca iz Moskve v odgovor na včerajšnjo raco iz Tokija.

Francoško vojaško odposlanstvo se je včeraj vrnilo iz Ankare.

Romunski prestolonaslednik Mihael je včeraj potoval čez Sofijo v Carigrad. V Sofiji so ga pozdravili zastopniki bolgarskega dvora in bolgarske vlade.

Nemška vlada še ni uradno nič ugovarjala pri angleški vladi zaradi propagandnih pisem, ki jih pošilja King-Hall v Nemčijo, je izjavil zastopnik angleškega zunanjega ministrstva včeraj v poslanski zbornici.

Nova holandska vlada bo najbrž ostala že pri prvem glasovanju v zbornici v manjšini, ker je v opoziciji blizu 70 poslancev od 100, kolikor jih šteje holandska zbornica.

Italijanski vladar je odlikoval predsednika naše vlade Cvetkoviča z redom sv. Mavricija in Lazarja. Odlikovanje je bilo predsedniku vlade včeraj izročeno na Bledu.

General Franco se bavi z mislijo, da bi v Španiji uvedel monarhijo. Bivši kralj Alfonso pa bi prestol sprejel le pod pogojem, če bi se za to izrekla večina španskega naroda. Notranje težkoče v Španiji izvirajo v glavnem samo iz vprašanja, ali naj dobi Španija monarhijo, ali ne. Eno in drugo stališče ima v Španiji veliko pristašev.

Prvi dan mednarodnega kongresa Kristusa Kralja

Zahvala Slovencem, branilcem zahodnega krščanstva

Ljubljana, 27. julija. Imenitno je uspel včerajšnji prvi dan mednarodnega kongresa Kristusa Kralja. Vsi neštet, ki jih je kongres pritegnil k živemu zasledovanju in vnetemu spremljanju, so obogatili za dragocene ugotovitve, oplemeniteni z vzvišenimi mislimi ter vzpodbujeni v svoji veri in vdanosti Kristusu Kralju, zvečer odhajali polni pobožne in vedre zbranosti s predavanja, katero je imel v frančiškanski dvorani dr. Sancha, na svoje domove.

Za uvod v prvi kongresni dan je s čudovitim nagovorom povedel k razpoloženju in zbranosti dr. Richard pri jutranji maši v ljubljanski stolnici. Sveto daritev je opravil belgrajski nadškof dr. Ujčić, kateremu so asistirali kanoniki dr. Klinar, dr. Zupan, Stroj in Šiška.

Ob devetih dopoldne je pred številnimi škofi in odličniki ter pred do kraja polno unioonsko dvorano pričelo dopoldansko zborovanje. Na vrsti je bil referat dr. Larosa iz Koblenza-Stolzenfelsa. Koreferiral pa je dr. Viktor Korošec iz Ljubljane. Dr. Laros je govoril o temi »Bistvo in cilj verskega prepoveda«. Iz njegovega referata posemamo naslednje misli:

»Krst ne predstavlja resničnega prerojenja v Bogu samo v enkratni podelitvi, ta prerod se mora v konkretnem življenju za kristjana, pa tudi za krščanstvo vedno znova obnavljati, zlasti v doba moralne krize, tako da bi utegnili označiti to prerajanje kot trajno. Toda v življenju to dejstvo prečesto pozabljamo. Dostikrat se podeljuje sv. krst na način, ki ni dovolj resen; čisto je življenje s Cerkvijo povsem prenehalo ali pa postalo bolj in bolj formalno. Za duhovno obnovitev bo treba silnega dela. Pri tem je treba predvsem poudariti: krst zahteva trajno prerajanje naravnega človeka v Kristusovem duhu s sodelovanjem in pomočjo sv. Duha. Krst je veliko darilo, toda zastavlja tudi velike naloge. Odnos med krstom in trajnim prerojenjem je prav isti, kakor odnos med stvarjenjem sveta in njegovim ohranjanjem. Krst pomeni stvarjenje, prerojenje pa je podobno ohranjanju sveta, ki ga Bog Stvarnik opravlja v vsakem trenutku. Življenje ni nikdar nekaj končoveljavnega, nego se vedno znova in znova preraja. Verski prepoved je tedaj življenjsko uresničenje krsta. Napadi nasprotnikov nam najbolj pojasnijo, kaj se mora obnoviti. Drugo vprašanje pa je, kako naj se ta obnova uresniči. Prvi pogoj vsakega prepoveda je jasnejša predstava pristnega krščanstva. Cilj nam ne sme biti modernost, ampak resnično in bistveno prerojenje v Kristusovem duhu.«

Referat dr. Larosa je bil sprejet z velikim odobravanjem in priznanjem, prav tako pa tudi koreferat ljubljanskega vseučiliškega profesorja dr. V. Korošca.

V pogovoru so se zborovalci razdelili na tri skupine: slovanska (vodja dr. Grivec), nemška (vodja dr. Metzger) in romanska (vodja dr. Mack). Ugotovitve živahnih in tehtnih razgovorov bodo ob kraju kongresa postavljene v posebno resolucijo.

Dopoldne je bila odprta tudi razstava o komunistični propagandi v Španiji.

»Mi se vam zato zahvaljujemo!«

Dopoldansko kakor tudi popoldansko predavanje je odprl in vodil vseučiliški profesor dr. Leonid Pitamic. Na popoldanskem zborovanju je bila na sporedu tema »Sredstvo in pota verskega prepoveda«.

Kot prvi je o tej temi govoril s polnim temperamentom, z izrednim govorniškim znanjem in z neverjetno spretno in bujno miselno oblikovalno sposobnostjo mladi rimski jezuit p. Pelegrino, ki je bil v Akademskem domu skupaj s p. Leditom pripravil razstavo o komunistični propagandi v Španiji ob času minule španske državljanske vojne. V uvodu je najprej prebral pismo p. Galileja Venturinija, voditelja »Zavoda za molitve«. P. Venturini sporoča kongresu svoje najlepše želje za popolni uspeh.

Nato pa je p. Pelegrino s krasnimi besedami slavil in pozdravljal katoliški slovenski narod, ki je v okviru evrete katoliške Cerkve odlično opravil prevažno in prepomembno poslanstvo v mejah silnih vplivov in pogubonosnih nevarnosti, po svetem vzgledu naših apostolov, bratov Cirila in Metoda, naših velikih blagovestnikov. Na najnevarnejši točki je stal slovenski narod in je vzdržal kljub vsem naletom pogubnih zmot, krivih ver in blodenj. Na ta način so bili Slovenci tudi obramba in trdnjanka italijanskemu in ž njim vsemu zahodnemu katolicizmu. »Mi se vam zato zahvaljujemo!« je dejal p. Pelegrino. »Naš najbolj vroči pozdrav slovenskemu narodu!« V dvorani je nastalo nepopisljivo navdušenje in odobravanje.

V nadaljnjem svojem govoru je p. Pelegrino s slajnim oratorskim darom prednašal v glavnem sledeče misli:

»Odmreti moramo mesu, preroditi se moramo v sv. Duha, to je bistvo krščanskega prepoveda. Odmreti moramo poganjskim zmotam v sebi, povečevanju materije, gonji za ugodjem, vzljubiti

moramo krščanske čednosti, dvigniti se iz verske brezbrzičnosti in se ukloniti avtoriteti. Da se to doseže, bi bilo potrebno 1. da duhovniki vzamejo vodstvo v svoje roke in da laiki podpro in goje duhovniške poklice; 2. katoliška akcija se naj razširi; 3. ne smemo se samo približevati problemu dnevnega življenja, ampak moramo v dnevnem življenju tudi prodirati in napredovati; 4. opustiti ne smemo nobene prilike posebno v šolah in kot kurati; 5. vsako leto bi se naj vršili 14-dnevni počitniški tečaji za katoliško inteligenco s predavanji iz teologije in verskega modroslovja; 6. širiti moramo povsod Kristusov nauk.«

Za p. Pelegrinom je govoril dr. Richard, ki je bil že jutraj v stolnici z vznesenimi besedami slavil značaj vernega slovenskega ljudstva. V svojem predavanju je zlasti poudarjal, kako važna je dandanašnji med nami katoliški edinstvo. Edinstvo bomo vzpostavili in jo razvijali z ljubeznijo. Naš cilj naj bo vselej in za vedno, naj bo mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem.

Tudi njegov tehtni in globoki govor je bil deležen navdušenega odobravanja.

Ljubljana od včeraj do danes

Lepo svež in prijeten je bil včerajšnji dan, prav nič ni bil vroč. V Ljubljani je te dni v teku kongres Kristusa Kralja, na katerega so prihiteli udeleženci iz vseh krajev sveta. V mestu vlada pravo praznično razpoloženje. Vse je v zastavah, hiše so okrašene z zelenjem in z lepimi vency, z državnimi in papežskimi zastavami. Na ulicah se že pozna živahen vrvež, ki so ga napravile skupine kongresistov, prihodnje dni pa se bo njihov dotok poznal še vse bolj. Vreme je kongresu do sedaj izredno naklonjeno, pričakovati pa je, da bo lepo tudi za zadnje dni kongresa, ko bodo prišle na vrsto prireditve manifestativnega značaja.

Pozdrav poljskega naroda

Z jutranjim dunajskim brzavkom, ki je imel 45 minut zamude, je ob 6.35 prispela v Ljubljano na kongres prva skupina Poljakov. Prišlo jih je okoli 40 mladih in starih, moških in žensk in tudi več duhovnikov. Večjo skupino od teh tvorijo Poljaki iz Poznanja. Na glavnem kolodvoru so jih pozdravili zastopniki kongresnega odbora in gospodinci v narodnih nošah, ki so poljske goste obdarovale s cvetjem in nageljni. Reditelji so jim nato pokazali stanovanja in jih vodili po mestu.

Promet na reševalni postaji

Na reševalni postaji so včeraj zapisali številko 14; tolikokrat je bilo namreč treba intervenirati. Ni pa bilo zaznamovane nobene nesreče. Zadnje dni se sploh zdi, kakor bi se nekam skuljal znameniti pregovor staroslovane veljave, da nesreča nikoli ne počiva. To je prav lepo in vsi smo zadovoljni; da bi se le še kaj dalj časa kujal ta pregovor.

Presneto so zgodaj začeli

Ljubljanski policiji so padli v roke trije, za svoja mlada leta izredno prevejeni ptiki; ki so namazani z vsemi žabami. Dva sta brata: eden, Stefan, star 19 let, drugi, Stanko, pa komaj 14! Njun »komiliton« je bil neki Janez, lastnik lepega imena, pa nič kaj priporočljivega vedenja in značaja.

Ti trije narobe mušketirji so prav v kratkem času opravili celo vrsto manjših vlovov v našem mestu, pa tudi zunaj, na deželi. Kradli so tako vneto in pridno kakor da bi imeli od ure. V Ljubljani so se »posvetili« z vso gorečnostjo kraji starega železa po skladiščih in ropotarnicah, kamor domači navadno ne zahajajo vsak dan. Oni dan so se odpravili v Kolodvorsko ulico, kjer so poskusili skrajša z beračenjem, češ da ne morejo dobiti dela. Pri tem pa so jim oči bliskovito zvi-gale naokrog, in že so ti izvohali na nekem podstrešju staro železno pečico. To se jim sicer ni posrečilo. Opravka pa so si tudi dali — kakor se je pokazalo — tudi na vselejmu, kjer so si vzeli za pomočnika še nekega četrtega »mojstrca«. Pred dobrim tednom dni so vlomili v znani paviljon »Volgo« na vselejmu. Tam so ti prebrskali vse od kraja, končno pa so se dobro otvorjeni z raznimi dobrotami za pod zob, s sladkorjem, z marmelado in z drugim pripravnim odpravili naprej. Še celo železine niso pustili v nemar, ne; hkratu pa so si v pravilni slutnji bližnje bodočnosti in v napačnem mnenju, da je v »ričetuc, kakršnega dele na sodnjih, mnogo slanine, ki bi se utegnla zatikati med zobe, omislili tudi pravo zalogo zobotrebec. Najbrž so se do sedaj že imeli priliko prepričati, da sodnjski »ričet« ni ne premočno zabellen, ne preveč oblagodarjen s slanino, tako da si zob ni treba posebno mnogo trebiti. — V paviljonu »Volgo« so ti ptiki napravili škodo kar za 2500 din. To jim pa še ni bilo zadosti.

Zvečer je bilo v frančiškanski dvorani izredno dobro obiskano predavanje dr. Sancha; pri tej priliki so imeli lepe nagovore na zborovalce še številni odlični inozemski udeleženci. O tem pa na drugem mestu.

Tudi v teku včerajšnjega dne je dospelo v Ljubljano več visokih cerkvenih dostojanstvenikov in laičnih odličnikov. Že jutraj je dopotoval dubrovniški škof dr. Carevič. Ob eni popoldne pa sta se pripeljala krški škof dr. Srebrnič ter kitajski škof Čeng iz Cantunga. Deločna sta bila zelo lepega sprejema. Posebna pozornost je zlasti veljala škofu-misionarju iz daljne Kitajske. Tudi danes so dospeli že jutraj mnogi novi udeleženci, najavljen pa je že prihod drugih. Kongres iz dneva v dan po svojih udeležencih, ki res prihajajo iz vseh delov sveta, dobiva vse bolj resnični mednarodni, univerzalni značaj. Mogoče bo odjeknil ta kongres, ki poteka v znamenju največje iskrenosti, bratstva v Kristusu, ljubezni med narodi. Kongres poteka v zbranosti, v tihi, vestnem delu, v razgovorih, ki odpirajo erca, združujejo misli v prelepo enovitost, oplajajo. Ni to kongres, ki ga vidimo na ulici, bučen in šumen, to je kongres delavcev, resnih in temeljitih, kongres dela, gorečega marljivega, tehtnega in zato bogate plodove zorečega.

V zadnjih dveh dneh, zlasti pa še v nedeljo, pa bo kongres izvenel v mogočno javno manifestacijo Kristusu Kralju.

Odšli so še v drug paviljon, kjer so »obiskali« nenapovedano nočnega čuvaja Petkovskega. Odnegli so mu za 1000 din obleke in perila. — Dejali smo že, da jim je bila Ljubljana preozko »delovno torišče«; »delovat« so zato odšli tudi malo naokrog, po deželi. Mimo Litije so šli proti Slični, na poti pa so segali po vsem, kar jim je le uleglo past v roke. Njihova »turneja« je nato potekala proti Trbovljam, proti Celju in dalje do Ptuj. Izredno »plodovit« delavnost so razvili tam po vaseh v ptujski okolici, kjer jim je v neki gostilni padla v roke tudi goovina, denarnica, v kateri je bilo kar celih 500 din. Zdaj so bili pa na konju! Brž so si kupili vozne karte ter se odpeljali proti Mariboru. Iz Maribora so se nato odpravili še v Zagreb. Tam so poskušali na vse načine, da bi še kje prišli na prijeten, netežaven način do go-tovine, vendar pa morajo že biti Hrvatje dobri ptiči, ki jih ni mogoče ocaigati kar tako meni nič, tebi nič, kajti našim trem ptičkom se vsi pridni poskusi, da bi še kje ukradli kakšno »go-lovino«, niso pa niso hoteli posrečiti. Denarja je bilo v ukradeni denarnici vedno manj, zato so sklenili, da se spet vrnejo na ljuba rodna tla, nazaj v Slovenijo. Svoj »akcijski center« so zdaj prestavili na zeleno Dolenjsko. Sreča pa jim ni bila mila. Nekega lepega dne, prev pred kratkim, so jih organi pravice v Šmarjeti pri Novem mestu pograbili za komat in spravili na varno.

Slovenska dekleta za Anglijo

Ljubljana, 27. julija.

Eno najbolj važnih življenjskih vprašanj slovenskega naroda predstavlja pač zaposlitev naših deklet. Mnogo jih je, ki doma ne morejo najti dela in jih neugodna razmere prisilijo do tega, da si poiščejo kruha izven meja svoje ožje domovine. Skozi desetletja pred svetovno vojno so se v velikem številu izseljevala slovenska dekleta v Egipt, po vojni ipa se je njihova pot usmerila največ proti jugu naše države. Če so šla dobro pripravljena in poučena o tamošnjih razmerah, so si mogla ustvariti človeka dostojno eksistenco; toda mnogo jih je, ki za svoj obstanek niso našla ustrežajočih pogojev in katerih položaj mora v srcu vsakega zavednega Slovenca vzbujati skrb in žalost.

Družba sv. Rafaela je v zavesti svojega poslanstva že pred leti začela razmišljati o tem, kako najti rešitev za to pereče vprašanje. V največjem času pa jo je pomanjkanje deklet za službe pri hišnih in raznih gospodinskih delih, ki je nastalo v Angliji predvsem zaradi vrnitve nemških deklet v raj, privedlo do sklepa, da poskrbi v tej bogati in kulturni državi za službe, ki bodo v vsakem pogledu ustrezale našim dekletom. Navezala je stike z odlično jugoslovansko pisateljico gđ. Krističevo, ki živi v Londonu in z njeno pomočjo našla zvezo z ugledno posredovalnico za služkinje, ki jo vodi Mrs. Cripps. Nato se je Družba sv. Rafaela obrnila na ministrstvo za socialno politiko in predložila vso zadevo v potrdilo. Ministrstvo je na sklope odobrilo s poveljnim priznanjem in naročilo kr. banki upravi ter Borzi dela, naj družbi nudita vso pomoč pri tem prizadevanju. Da pa se vse poslovanje pravilno in do podrobnosti uredi, je družba povabila Mrs. Crippsovo, da pride osebnostno v Ljubljano. Včeraj so jo na kolodvoru sprejeli zastopniki naše družbe, danes pa je bil posvet, ki so se ga udeležili za kr. banko upravo izseljenški referent g. Fink, za Borzo dela njen šef g. Vončina in pa tajnik Družbe sv. Rafaela č. g. pater Kazimir Zakrajšek. Na sestanku se je predvsem uredilo besedilo pogodbe za službo naših deklet mimo vsega, kar je potrebno za organizacijo in podrobno izvedbo tega načrta. Mrs. Crippsova je obiskala tudi uršulinske samostan, kjer se je ne-

Izredno zasedanje Izseljeniške zbornice

Ob času šestega mednar. kongresa Kristusa Kralja, ki bo na slovenskih tleh zbral tudi številne slovenske izseljence iz raznih krajev sveta, se bo v soboto, 29. julija ob 9 dopoldne vršilo v Ljubljani, v dvorani Zbornice za TOI, izredno zasedanje Izseljeniške zbornice pod geslom »Srečanje z našimi iz tujine«. V dne, ko bo ves slovenski narod doma in v tujini združen v veličastni svetovni manifestaciji za misel Kristusovega kraljestva na zemlji.

Naj bo to obenem tudi pred oči sveta izpričan dokaz naše narodne skupnosti in življenjske moči, sijajno potrdilo za to, da ni samo za velike narode resnica, temveč da tudi za Slovence velja, da je Slovenija povsod, kjer žive Slovenci. Skoraj so začrtane meje svobodni slovenski zemlji, toda daleč preko njenih meja sega tista Slovenija, ki je zasidrana v srcih, v zavesti slovenskega poretka, v spominu na majhno, a za nas tako dragoceno slovensko zemljo, v spoštovanju in zvestobi do vsega, kar je neumorno pridni slovenski narod ustvaril v težkih prilikah svoje zgodovine.

In ta Slovenija, ki nima meja, ki je raztegnjena preko vse zemeljske oble, po vseh njenih kontinentih, ta Slovenija se bo po svojih zastopnikih zbrala ob največjašnji priliki, ko je slovenska zemlja svetoven forum, zbrala, da izpriča narodno skupnost svojih otrok. Zato naj to zasedanje nov mejniki in prizadevanju za poživitev in okrepitev narodne zavesti in za kar najtesnejšo povezanost med domovino in njenimi sinovi ter hčerami, ki so si v tujini poiskali svoj kruh. Naj ta redka prilika za snidenje z našimi iz tujine ne gre mimo tebe, slovenski narod! Prilika, da se v medsebojnem razgovoru razčistijo vsa vprašanja, ki bi kakorkoli mogla ovirati živo vez ljubezni med nami, ki smo ostali na rodni grudi, in našimi rojaki, ki so po sili razmer zapustili to grudo.

Velike naloge so pred nami in kako jih bomo mogli izpolniti brez pomoči naših izseljencev? Zato zvestoba za zvestobo! Družba sv. Rafaela vabi iskreno vse, ki se zavedajo važnosti izseljenškega problema, na to izredno zasedanje. Predvsem zastopnike vseh naših organizacij, občin in župnij, ki so včlanjene v Izseljeniško zbornico, prav tako pa tudi vse, ki so domneli potrebo po reševanju slovenske krvi na tujem.

Dnevni red tega izrednega zasedanja Izseljeniške zbornice bo naslednji:

1. Slovensko izseljenstvo, naša čast in rešitev.
2. Izseljenška zbornica in naši izseljenci.
3. Kaj pričakuje domovina danes od naših izseljencev.
4. Kaj pričakujejo naši izseljenci od svoje države in od svojega naroda.
5. Naša diaspora.
6. Naše sezonsko izseljenstvo.

Junija so se povečale vloge pri slovenskih hranilnicah za 17 milijonov dinarjev

Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle v juniju 1939 pri 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah vloge na knjižice za 7,5 milj. na 664,4 milj., v tekočem računu za 9,7 milj. na 468,8 milj. in skupne vloge za 17.280.769 na 1.133.167,972 dinarjev, torej za več kot 14%. Vloge na knjižice so narasle pri 14, v tek. rač. tudi pri 14, skupne vloge pa celo pri 16 hranilnicah, torej pri večini. Tudi število vlagateljev se je pomnožilo pri večjem številu hranilnic, namreč število knjižic pri 14, število tek. računov pri 8, skupno število vlagateljev pa pri 13 hranilnicah ter iz naša sedaj 131.701.

Te prav razveseljuje številke dokazujejo, da so se vlagatelji naših denarnih zavodov že pomirili in prinašajo zopet svoje vloge v večjih zneskih v denarne zavode.

Prenočišča ob kongresu

Skupna prenočišča na slami so določena: za dečke na klasični gimnaziji — Tomanova ul., za deklice na Liceju — Bleiweisova cesta, za ženske iz ljubljanske škofije v ljudski šoli za Bežigradu (tik Stadiona), za moške iz ljubljanske škofije na realki — Vegova ulica, za ženske iz mariborske in drugih škofij Jugoslavije: realna gimnazija, Poljanska cesta, za moške iz mariborske in ostalih jugoslovanskih škofij šola na Grabnu — Cojzova cesta.

davno končal prvi pripravljalni tečaj angleškega jezika in angleškega načina gospodinjstva. Obiskovalo ga je 22 deklet, ki so se pod vodstvom č. m. Filomene v enem mesecu izredno mnogo naučile.

Mrs. Crippsova bo ta svoj prihod izkoristila tudi za to, da si ogleda lepote naše Slovenije, ki jih ne more prehaliti. V kratkem bo prišla sem iz Londona tudi gđ. Kristič, ki bo sprejela zaščito in vodstvo slovenskih deklet v Londonu.

Skrivnost smrtne megle

Devorny je le zmignil z rameni in se obrnil spet proti Marion.

»Vi torej odklanjate posredovanje za poznanstvo?« je vprašal.

Priklimala je nemo.

»Potem grem jaz danes zvečer tja na lastno pest!«

»Potem boš tudi na lastno pest zletel po stopnicah,« je svaril Sam.

S tem se je končal ta pogovor. Pri večerji je napeljal Devorny pogovor še enkrat na profesorja. Stori je to, ne da bi ponovil svojo prošnjo, temveč za to, da bi kaj izvedel o tem znamenitem možu. Potem, ko je skoro pol ure s spretnimi vprašanji prisilil Marion, da mu je pripovedovala o profesorju lastnostih in življenjskih navadah, je mislil, da se je za svojo nakano zadosti pripravil ter odšel na pot.

Profesorjevo hišico je kmalu dosegel. Sličila je namreč skoro na kmečko hišo, toda ta vtis so pomagale delati skoraj izključno številne cvetlice in bršljan, ki se je spenjal po stenah. Po načinu gradnje same pa se je hiša le malo razlikovala od bornih kočij v svoji okolici. Sicer je imela drugo nadstropje »stekleno verando in potem — vrt! Devorny se pri svojem opazovanju sploh ni mogel znebiti začudenja. Bil je majhen ta vrt, zelo majhen. Skoro vsi mali vrtovi, ki jih je Devorny dosedaj videl, so bili negovani kar z mučno natančnostjo. — Tudi ta je bil negovan, toda vsa nega je veljala divjosti. Veličastne cvetlice, rastline in grmičje se je bohotilo tukaj na tem krasnem koščku ograjenega raja; stezice niso bile posute s prodrom in nobene umetno v tri — in štrikote razdeljene gre-

dice niso motile vtisa divjine iz pragozda. Bilo je tako, kakor da bi se vsega nikoli ne dotaknila človeška roka. Vendar pa to ni držalo: čudovite rastline in cvetice bi bile že davno čisto zdvajale ali pa propadle.

Devorny je stopil na vrt. Za seboj je zaprl železna vrata, toda že isti hip sta planili dve veliki dogi z besnim lajanjem iz svoje kočice.

Z enim samim skokom je bil Devorny na napol odprtem oknu in smuknil spretno na polico. Dogi sta z glasnim lajanjem skočili proti zidu, nista mu pa mogli storiti ničesar, ker je bilo okno previsoko.

Devorny je stal visoko vzravnal na polici okna in gledal, kako bi se spzlizl v stanovanje, ko je nenadno kot prikovan obstal.

»Poglej!« mu je šinilo v glavo. »Še nikdar nisem videl takih psov!«

Zares, bila sta sicer dva krasna primera dog, toda njuni uhlji so viseli kakor pri jazbecarjih — ker niso bili pristrizeni.

Zmajal je z glavo in se okrenil. Stal je takoj nato v lepo opremljeni stanovanjski sobi. Preiskuječe so plavalji njegovi pogledi po okusnih, vsekakor pa ne po novodobnih kosih opreme. Velika kletka z dvema opicami mu je takoj padla v oči. Toda potem je videl Devorny povsod, kjer ni bilo oprave, viseti kletke z vsakovrstnimi ptiči, kletke z malimi morskimi

Kakor brez glave ne da bi mogel razumeti tudi najpreprostejšo misel, je stopal Devorny. Korak, nato spet korak. Kakor kak avtomat.

X.

Za pisalno mizo velikanskih razsežnosti, ki je bila pokrita z akti, pismi, in načrti, je kraljeval mož približno petdesetih

let. Njegov zamašeni in gobasti obraz ni bil brez potez, k bi kazale na neki določeni cilj. Morda so bile to le izza ostrih stekel očal svetlikajoče se oči, ki so povzročile ta vtis.

Ko je vstopil Devorny, je dvignil glavo.

Kennilbury, je katko vprašal in vrgel svoje obilno telo nazaj v naslonjaj.

Detektiv je pritrdil in stopil bližje. Šele sedaj je opazil, da Lammerley ni bil sam v sobi. Ob oknu je slonela z drobno cigareto v prstih njegova hči, — ženska z usnjatim jopičem, ženska z zlatimi kodri. Sicer danes ni nosila usnjatega jopiča. Sivomodra svilena obleka je, izvemši tilnik in roke, odevala precej bujno postavo, pa vendar pustila do izraza vse oblike telesa. Devorny je imel takoj občutek, da se je za srečanje z njim šele posebno pripravila. In ta misel mu je ni naredila simpatičnejše.

»Kennilbury,« je začel Lammerley po kratkem molku ter potegnil akt iz kupa, ki je bil zložen pred njim na mizi. »Vi ste pred včerajšnjim moji hčerki rešili življenje... Hm...« je listal po aktu. »Skoro ne bi imelo nobenega smisla, pa tudi ne bi to nič koristilo, če bi se vam zato zahvalil le s sumimi besedami...«

Za trenutek je obmolnil, kakor da bi pričakoval odgovor. Toda Devorny se je le nalatno priklonil v znak soglasja. Sedaj ga je popolnoma prevzel. Čeprav ni razumel, kako je bilo mogoče, da je prestal nevarnost razkrinkanja, se vendar ni dalo dvomiti o tem dejstvu samem. Končno pa mu nič ni moglo groziti. Hoteli so ga na nek način poplačati. To je bilo vse. Zato je precej radovedno pričakoval razvoj nadaljnega pogovora.

Lammerley se je odkašlal.

Ljubljanske ulice v znamenju kongresa Kristusa Kralja

Pred sodiščem v Dubrovniku se je pred dnevi zaključilo zadnje dejanje zaloigre, ki je naletela na odmev tudi v Ljubljani. Pred dobrim pol letom se je v nekem dubrovniškem hotelu ustrelil jud Elijas. Še prej pa je obstrlel ločeno ženo sara-jevskega odvjetnika Mandiča Nado Mandić. Čeprav je bila Mandičeva težko ranjena, je vendar imela toliko moči, da se je spazila do mrlivega juda in mu vzela iz denarnice 15 tisočakov. Stvar ne bi postala očita, če ne bi našli pri Mandičevi na tisočakah krvave madeže. Mandičeva, ki so jo tudi v Ljubljani poznali kot manekenko, ki je nastopala na modnih revijah na velesejmu, se je izgovarjala, da ji je denar podaril jud, ki ji je tudi obljubil, da jo bo poročil. Mandičeva je našla takoj veliko zagovornikov za svoje delo in izgovor, vendar pa ji vse to ni nič pomagalo. Sodišče je ugotovilo, da je Mandičeva 15 tisočakov ukradla in jo je zato obsodilo na tri mesece strogega zapora, pogojno na dve leti.

Prodajalna mestne elektrarne se je tudi potrudila, da bi na dostojen in estetsko učinkovit na-

Leta 1918:

30. aprila vojno stanje med Guatelamo in Nemčijo brez vojne napovedi.

8. maja Nikaragua Nemčiji in njenim zaveznicam.

23. maja Costarica Nemčiji in njenim zaveznicam.

19. junija Honduras Nemčiji.

22. julija Haiti Nemčiji.

Skupno je bilo torej izdanih 43 vojnih napovedi. Vojna je trajala do 11. novembra 1918, ko

Ljubljana se je drugače že danes zavila v plapolajoče državne zastave. Po glavnih cestah in ulicah, pa tudi na periferiji že vihrajo množestevilne zastave v pozdrav došlim gostom in udeležencem iz inozemstva. Hiše od Vodnikovega trga tja do rotovžah sv z malimi izjemami vse v zelenju in zastavah.

Te dnipa je prišla domov na »počitnice«
18 letna Marica. Lani jo je vzel stric na naš jug
k sinjemu Jadranu v Boko Kotorsko, da bi bil
njegovji ženi v pomoč pri vsakdanjih opravilih.
Ali kako zelo smo bili presenečeni, ko smo do-
gnali, da Marica ne zna več slovenski. V trgovini
ima svojo sošolko Lojzko. Pa jo je prišla obiskat
in si želela kupovati nogavice: »Molim, drago
Lojzko, jedne čarapke!« Cetudi jo je Lojzka raz-
umela, se ji je le čudno zdelo, da se je njena
priateljica tako hitro spremenila in jo pobarala:

Devetnajst stotakov je izgubil

»Kako to, Marica, ali si ga pozabila, ali se pa sramuješ našega jezika!« Marici pa vprašanje ni bilo preveč po godu in je odvrnila: »Jesam za boravila, slovenaški jezik.«

Danes je Zemlja najbližje Marsu

Zvečer ob 18.36 bodo imeli zvezdoslovci najlepšo priliko, kaj novega ugotoviti o Marsu

Lani 31. oktobra zvečer je Amerika doživela morda največje razburjenje v svoji pisani zgodovini. Radijski postaja v New Yorku je oddajala dramatično Wellsovega fantastičnega romana »Vojna med svetovi«, tako realistično, v obliki senzacionalne direktne reportaže, da so vsi poslušalci pri svojih sprejemnikih verjeli, da so z Marsa pridrele čudne pošasti, pristale v New Jerseyu pri New Yorku ter začele uničevati mesto. Divji strah se je polotil vseh, ki so poslušali oddajo, na ulice je na mah planilo na tisoče in tisoče prestrašenih, zbeganih ljudi, ki so pričakovali konca. Nekateri so alarmirali policijske postaje, ki so začele ljudem deliti plinske maske. Panika je zavzela tak obseg, da bi bila skoraj ponekod postala usodna...

Vse zaradi nenadne prihode prebivalcev z Marsa, ki si ga je »spogalac« senzacija željna postaja...

Če so na Marsu res kakšni Marsovci, ki jih naša zemlja zanima, ali ki goje glede človeškega rodu na njej kakšne sovražne načrte, potem bi lahko svoje namene uresničili danes, ko bo položaj Zemlje in Marsa za take pustolovščine najugodnejši: Danes, 27. julija bo Mars najbližje Zemlji; to se pravi, oddaljen bo od nje samo 50.013.000 kilometrov. To bo ob 18 ur in 36 minut. To zblizanje Marsa z Zemljo imenujejo zvezdoslovci »veliko opozicijo Marsa«. Do nje pride samo na vsake 15 let enkrat. Tedaj je navidezni premer Marsa osemkrat tolik kakor ob času, ko je zvezda od Zemlje najbolj oddaljena.

Kaj vemo o Marsu

Ob taki redki priliki se je pač vedno vprašati: kaj prav za prav vemo danes o Marsu, tej zagonetni, nam najbližji zvezdi?

Srednja razdalja Marsa od Sonca znaša 227 milij. 700.000 km. Njegova pot okoli Sonca traja 686 dni, 23 ur, 30 minut in 46 zemeljskih sekund. Okoli osi se obrne v 24 ur, 37 min., 22.65 sek. naše mere. Njegova prostornina znaša poldrugo desetino zemeljske prostornine. Njegova gostota dobro sedmino zemeljske gostote itd.

Mars ima dva majhna spremljevalca — satelite: prvi je Phobos — strah, ki ima samo 10 kilometrov premera in priteče okoli Marsa v nekaj več kot sedmih urah. Drugi je Deimos — groza s 15 km premera, ki pa potrebuje za svojo pot okoli zvezde en dan in šest ur. Phobos je najhitrejši od vseh do zdaj znanih satelitov.

Marsova „morja“

Znanstvena opazovanja novejšega časa so ugotovila, da so na Marsu tako imenovana »morja«. To so velike, temne tvorbe, v glavnem stalnega obsega, ki pa zdaj pa zdaj spreminjajo obliko in geometrično podobo, o čemer najzgovorneje pričajo tvorbe, ki so jih krstili z imeni: »Velika Sirtac«, »Marsovo oko« in »Sončno jezero«. Leta 1877, ko je bila opazila Marsa od Zemlje najugodnejša za opazovanje, kar pomnijo zvezdoslovci, je Italijan Schiaparelli, ravnatelj zvezdarne v Milanu, odkril velike, ravne črte, dolge od 1000 do 5000 km in široke 60—100 km. Te črte vežejo posamezna temna »morja« in tvorijo na svetlejših delih Marsovega površja pravilno in točno vidno mrežo. Schiaparelli je tem črtam dal ime kanalov.

Schiaparelli je na stara leta moral prenehati z opazovanji, ker mu je grozila slepota. Njegovo delo je nadaljeval bogati ameriški trgovec Lowell, ki je za nadaljevanje Schiaparellijevega dela žrtvoval vse svoje ogromno premoženje. Lowell je odkril nove kanale, vseh skupaj 522 in dokazal, da so temni predeli, katere so do tedaj imeli za morja, v resnici rodovitne pokrajine. Svetli predeli so sicer tudi kopnina, toda puščava. Lowella se je pred konec življenja posrečilo narediti prve fotografije z Marsa. Bil je prepričan, da so na zvezdi živa bitja, o čemer pričajo sistematična mreža kanalov.

Marsovo ozračje

Že dolgo časa vemo, da ima Mars ozračje. Spektroskopska raziskavanja zadnjih let so dokazala neizpodbitno, da so v tem ozračju na Marsu vodni hlapi in kisik, le da je obojega dosti manj kakor v zemeljskem zraku. Niso pa raziskovalci ugotovili v marsovem ozračju nič vodik, dušika in drugih sestavin našega zraka. Fotografije iz raznih ameriških zvezdarn so pokazale, da je to ozračje okoli Marsa dosti gostejše, kakor se je dalo sklepati po spektroskopu. Plasti ozračja so debele okoli 100 km in se zelo spreminjajo. Zato se upravičeno zdi, da to ozračje varuje marsovo rastlinstvo in živalstvo pred prehuho vro-

čino in škodljivostjo raznih nevidnih žarkov, prihajajočih s Sonca, podobno kakor vemo to za zemeljsko ozračje.

Zemlja in Mars - presenetljivo podobna

Sedemnajst let je, kar sta Lowellova naslednika Lampland in Nicholson uspela z neposrednim ugotavljanjem zvezdne toplote. Dognala sta, da temperatura na Marsu preleti v 24 urah celo lestvico: ob sončnem vzhodu znaša 10 stop. pod ničlo, opoldne 30 stop. nad ničlo, nato pa pade v mraku spet na 10 stop. pod ničlo. Srednja temperatura na Marsu znaša torej 10 stop., na zemlji pa 16 stop. nad ničlo. Podobno razmerje med Zemljo in Marsom velja tudi za tečajne pokrajine obeh.

Mars je torej v marsičem presenetljivo podoben Zemlji. Edino njegov zrak je redkejši kakor zemeljski, toda to ni nepremostljiva ovira, da ne bi mogli domnevati in sklepati o organskem življenju na tej zvezdi. O tem nam pričajo vzgledi iz rastlinstva in živalstva na zemlji, saj vemo, da nekatere rastline in živali zlahka prenašajo redok in gost zrak, ker uspevajo na velikih višinah in v ravnini: mahovje, ptice, Zgled Tibetancev, živečih v povprečni višini 4000—5000 m nad morjem, potrjuje to možnost tudi za človeka. Tudi pomanjkanje vodnih blapov v marsovem ozračju ni nobena bistvena ovira, o čemer se spet prepričujemo na Zemlji. Tudi spremenjene toplotne razmere domnevo o organskem življenju na Marsu ne izpodbijajo, saj vemo, da klice žita ostanejo žive celo pri temperaturi 272 stop. pod ničlo in 180 stop. nad ničlo. Življenje Sibircev pa dokazuje, da tudi človek zlahka in brez posebnih posledic prenaša največje toplotne razlike, ki segajo v Sibiriji od 44 stop. pod ničlo do 30 stop. nad ničlo.

Če pomislimo, da ni ravno treba, da bi na Marsu živel bitja, v vsem podobna zemeljskim bitjem, marveč da so lahko prilagojena v svojih zahtevah tamošnjim pogojem, potem res ne vidimo, čemu bi bila misel o življenju na Marsu prazna utvara.

Kako bi stopili v stik z Marsom

Ni čuda, da je bližina te zvezde že od nekdaj vabila človeka, da bi prišel v stik z njo. Konec preteklega stoletja so številni zvezdoslovci opazili na raznih krajih Marsova svetle točke. To so nekateri zanešenjaki razlagali kot poskus Marsovcv, da bi se začeli sporazumevati z ljudmi. Prav tako so razlagali pozneje nekatere elektromagnetne prikazni, ki sta jih zapazila Tesla in Marconi pri svojih radiofonih poskusih. Toda Lowell je dokazal, da so svetle točke samo snežne

tvorbe, ki se bleste v soncu, navidezna brezžična znamenja pa da so čisto zemeljskega izvora. Zvezdoslovci pa so svoje priprave izpopolnjevali vedno bolj in prišel je čas, ko so lahko načeli vprašanje o tem, kako bi dejansko in stvarno stopili v stik z Marsom.

Poskusili so z dvema sredstvom: s svetlobnimi znamenji in z radijem. Drugo sredstvo je odpovedalo, zakaj izkazalo se je, da noben brezžični val z Zemlje ne more čez ograjo zemeljskega ozračja in se z njegove meje vrne na izhodišče, ali vsaj nekam na zemljo. Glede svetlobnih znamenj pa so preračunali, da bi bila svetloba 50 milijonov sveč dovolj močna, da bi bila vidna povsod na Marsu. Leta 1933 so Američani že naznanili mogočen žaromet, s katerim so nameravali začeti dražiti Marsovcv. Te vrste »iznalizacija« z Zemlje na Mars ni danes nič nemogočega. Zvezdarne v Parizu ima na razpolago žaromet, močan dve milijardi sveč in bi lahko porabila današnjo bližino Marsa za ta zanimivi poskus.

Če bo pa dobila na svoja znamenja odgovor od tam čez, je vprašanje, ki najbrž ne bo odgovorjeno ne jutri, ne čez 3 dni in ne čez 1000 dni.

Genijalnost-blaznost-zločinstvo: Začetek modernega zdravljenja duševnih bolezni

Prvi zdravnik, ki je v Evropi pokazal srce od blaznežev in skušal z njimi ravnati kakor z drugimi bolniki, je bil Francoz Pinel, upravnik pariške norišnice Bicetre. Ko je leta 1792 prevzel vodstvo norišnice, ki je prej služila za jetnišnico, so tam vladale prav take neznozne razmere, kakor po drugih evropskih norišnicah. Norci v njej niso veljali za ljudi, še manj pa za pomilovanja vredna bitja.

Divji boji z upornimi Arabci

so bili in so še vsakdanji posel Tujske legije. 15 let po svetovni vojni sta Francija in Španija z vso svojo vojaško silo skušali zatreti ogenj, ki so ga v Maroku, v Atlasnem gorovju, v puščavi začeli svobodni arabski rodovi in se skušali ubraniti tujega jarma. Doba teh bojev je doba velike slave in junastev Tujske legije. O zadnjih bojih v Maroku in njegovih divjinah, o bojih med legijo in med divjimi Tuaregi, bomo brali napete zgodbe v listku »BEG IZ TUJSKE LEGIJE«, ki ga bo po zapiskih slovenskega legionarja Pajtlerja začel prinašati naš list v ponedeljek

Medtem ko je Pinel skušal izvesti svojo zamisel, je nenadno dobil pomočnika v francoski revoluciji Storil je vse, da bi za svoje mišljenje pridobil nove oblastnike, ki so radi govorili o Rousseaujevih naukih o enakosti in enakih pravicah vseh ljudi. Šel je k najmočnejšemu možu revolucije, k Robespieru, in je pri njem zahteval za svoje norce svobodo v tem smislu, da imajo pod novim redom tudi norci pravico do pravičnega ravnanja.

Robespierre se je v začetku branil, da bi Pinelu ustregel. Bal se je, da je vse zdravnikovo govorjenje le preteza za kako zaroto in da se v blaznici skrivajo kakšni sovražniki republike. Poslal je v norišnico najprej nekega svojega oglednika na preiskavo, ali bi bilo pametno ustrediti Pinelovim zahtevam ali ne. Ko je odposlanec videl besneče bolnike, je bil ves v strahu in je govoril:

»Toda, državljani Pinel, saj morate biti tudi vi nori, ko zahtevate svobodo in pravico za te blazneže!«

A Pinel ni popustil. Tako dolgo je pritiskal na Robespierja, dokler ni ta odnehal in mu dovolil, da uredi prvo moderno norišnico v Evropi.

Pinel je preuredil tudi slovit pariško Salpetriere. Ta je bila prvotno bolnišnica za vlačuge, a so jo pozneje spremenili v norišnico za ženske.

Pri tem človekoljubnem in res revolucionarnem delu je Pinelu največ pomagal njegov učenec Esquirol.

Pinelovi načini so kmalu prodrli drugam po Evropi. Prva pobornika za človeško ravnanje z norci sta bila Italijana Maks in Vincencij Jacobi.

V napredni Ameriki so Pinelove prenosne uvedli šele leta 1850. Zaslugo za to ima miss Dorothy Dixova.

Toda še so morala preteči deset in desetletja, preden je zavladalo splošno mnenje, da so duševne bolezni pač samo bolezni, katerim je najprej treba iskati vzrokov, izvora, potem pa poti za zdravljenje. Toda navzlic vsemu izboljšanju je zdravstvo še do danes v glavnem ostalo pri duševnih boleznih brez moči in brez prave pomoči. Morda so tega krivi psihiatri sami, ker so vzroke za duševne bolezni iskali zdaj v duševnosti, zdaj v telesu in niso človeka jemali kot duhovno telesno celoto. Šele na podlagi te resnice o človeku bi bilo morda moči najti kakšna zanesljiva pota za zdravljenje duševno bolnih.

Zanimivo bo videti, kakšna pota so pri svojem delu ubirali zastopniki telesnostnega, materialističnega načela in kako so ravnali zagovorniki duševnostnih razlag blaznosti.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 27. julija: 12 Zvoki iz Češke (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldnaki koncert, igra Rad. orkester — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Deset minut zabave — 19.40 Nac. ura — 20 Plošče — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolar) — 20.30 Rezervirano za prenos — 21.30 Saint Saens: Koncert za orgle, dva klavirja in orkester (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki v oddih, igra Rad. orkester.

Petek, 28. julija: 12 Slovenske pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Operetni zvoki, igra Rad. orkester — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Zanimivosti: Dolžnost gasilstva pri kongresu — 19.40 Nac. ura — 20 do 20.30 Prenos otvoritve slavnostnega zborovanja KKK — 20.30 Javni cerkveni koncert Radijske oddaje, postaje. Sodelujejo: ga. Dragica Sokova in gđc. Stjepa Korenčič — sopran solo, g. prof. Pavel Rančigaj orgle, mešani zbor Gugolina Sattnerja, pomožni Radij, orkester. Dirigent: Drago M. Sijanec — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Cetrtek, 27. julija: Belgrad: 20 Humor, 31.10 Ru. ske romane, 21.40 Filmska glasba — Zagreb: 20 Igra, 20.30 Komorni koncert, 21 Ork. in solisti — Praga: 21 Novakova opera »Svetilka«, 23 Filh. koncert — Brati. slava: 20.10 Dumas: »Graf Monte Christo«, 21.10 Francoska glasba, 22.15 Slovenske narodne — Sofija: 19.15 Simf. koncert — 20.50 Komorna glasba — Varšava: 21 Violina, 22.30 Klavir, 23.15 Poljska glasba — Trst. Milan: 17.15 Vok. koncert, 21 Igra, 22.30 Violina Rim. Bari: 21 Leoncavallova opera »Pagliacci« — Florenca: 20.30 Operetna glasba — Vratislava: 20.15 Nar. glasba — Stuttgart: 20.15 Plesna glasba — Monakovo: 20.15 Opereta »Clivia« — Strassbourg: 20.30 Simf. koncert.

Petek, 28. julija: Belgrad: 20 Zagreb, 21 Nušić »Narodni poslanec« — Zagreb: 20 Vok. koncert, 20.30 Celo, 21 Ork. in solisti — Praga: 20.15 Ork. in solisti — 21.10 Nar. koncert — Sofija: 19.15 Mozartova opera »Figaroova svatba« — Varšava: 19.30 Ork. in solisti, 21 Schubertov koncert — Trst. Milan: 17.15 Plesni, 21 Opereta — Rim-Bari: 21.30 Simf. koncert — Hanburg: 19 Valčki, 20.15 Serešade — Lipsko: 20.15 Družnanska filharmonija — Frankfurt-Monakovo: 20.15 Ork. koncert, 21.30 Bestavovni klavirski koncert — Stuttgart: 20.15 Operetna glasba — Strassbourg: 20 Zab. glasba, 23 Bachov koncert.

Vojska v Sveti deželi

V večini teh komunističnih naselbin je bilo življenje v začetku zelo resno in strogo.

Take pogoje je stavilo naselbinom pač že naseljevanje samo. Suha pusta tla, velikokrat nezdrava. Treba jih je bilo osuševati in očistevati. Drugi razlog je bila nadvse preprosta organizacija naselbine in temu primerna bivališča: šotori, barake, trda ležišča. Ni bilo sredstev, treba je bilo iz nič narediti vse. To življenje je bilo podobno življenju prvih ameriških naselbinov na divjem zahodu, ali pa trapiščevskih menihov v srednjeveških gozdovih.

Razen tega je v večini naselbin vladalo tudi hoteno nagnjenje do skromnega in strogega življenja. Tistim, ki so se spustili na te trde eteze, je šlo dosti manj za to, da bi dobili pribežališče, ali služili v miru svoj kruh, kakor pa da bi utešili nekako duševno lakoto. Šlo jim je za to, da s potporejivimi napori spet postavijo staro Davidovo kraljestvo in z vzgledom obnove judovsko ljudstvo.

To je bil glavni razlog, ki jih je silil, da so šli na kolektivistične naselbine. Razen tega pa seveda tudi še potreba, da bi bili v puščavi, a vendar ne živeli v samotji.

Ko so naselbine zadostile glavnim završnim potrebam in si pridobile malo udobja, se je značaje teh kolonij zelo spremenili.

Ševanjem rojstev nadomestiti izgubo, katero jim dela vse večje omejevanje pri seelitve — prekoračilo to število, se cepijo. Majhna skupina mladih ljudi odide s prvotne naselbine in ustanovi drugo, ki ima kmalu z matersko kolonijo samo še prav rahle zveze.

Čeprav osebe lastnine na teh naselbinah ni, vendar ohrani naselbin v tej kolektivistični skupnosti zelo živ občutek o posesti, ravno zaradi tega, ker je vsaka naselbina čisto ločena od druge. Sicer ne pozabijo, da delajo vse skupaj za Izrael v celoti, toda predvsem dela vsakdo za dobro svoje ožje skupnosti.

Sosedne si naselbine vzdržujejo prične odnose: Vabijo se na domače praznike, toda če se pri taki priliki tovrstni avto ene naselbine potre, ji bo druga po čisto navadni ceni zaračunal traktor, ki bo njen avtomobil potegnil do doma.

O izdatkih vodijo zelo strogo in natančno knjigovodstvo. V pokrajinah, kjer so številne kolonije, so morali ustanoviti zaradi številnih obiskovalcev, zasebne restavracije, kjer je vsakdo gostil svoje znanke, sicer bi bili prišli računati v naselbini preveč navzkriž.

Ta judovski vzgled o dobrih in slabih straneh skupnega življenja velja premisliti. Iz njega vidimo, da človeška narava sama postavlja meje pretirani skupnosti organizaciji človeškega življenja. Eden za vse, vse za enega, to je že lepo načelo. Toda človek ga lahko izvaja edino v stenojem krogu rodne okolice domačega ognjišča.

Prav zadnje čase je videti velika nasprotja, ki nastajajo v teh judovskih naselbinah med osebnostnim in med skup-

nostnim načelom. Začenjajo se boji za ohranitev osnovnih pravic posamezne osebnosti. Brž ko je ta boj izvojevan, začne staviti majhne lesene koče, kamor se vrača naselbin na opravljenem delu in kjer je zares doma.

Zanimivo je, da se po prvotni pomešanosti med moškimi in ženskami na teh naselbinah življenje spet samo od sebe vrača v običajne oblike zakonega in družinskega življenja, ki je bilo v začetku teh kolonij prepovedano. To bo še bolj poudarilo pravice posameznika in izpodbilo ves komunizem v praktičnem življenju teh naselbin.

Nekaj pa vidi človek na teh naselbinah, če jih obišče. Ko govori z mladimi razumniki, zdaj delavci na polju in z dekleti v kratkih hlačah, mora priti do sklepa, da je z dobro voljo na svetu mogoče vse. Vidi, da je mogoče celo iz Judov, ki tisoč let niso več kmetovali, spet ustvariti kmečko ljudstvo.

Seveda številke še niso posebno prepričljive. Na svetu je danes 17 milijonov Judov, od tega jih je nekaj več kakor štiristo tisoč v Palestini. To je manj kakor 2 in pol odstotka. In celo v Palestini jih komaj 100.000 živi od zemlje. 70.000 teh zadnjih, zasebnikov ali naselbinov na Pichah je dejansko lastnikov, ki ne obdelujejo zemlje sami, marveč s plačano delovno silo. Samo 30.000 jih obdeluje zemljo po navodilih in zamislih sionizma in res živi od kmečkega dela svojih rok v naselbinah vrste Mošau ali Kvuza.

30.000 je v primeri s 17 milijoni le peščica!

Zdaj se oglasi novo vprašanje. Zakaj te peščice ljudi, v bistvu zelo

simpatičnih, spravljajo v slabo voljo Arabce? Kaj hudega jim prizadevajo? S kakšnimi dejanji izživajo ta trmasti oboježni odpo? Človek premišlja na vse strani, a ne najde niti enega upravičenega opitka.

Nasprotno. Od dela teh naselbinov ima korist vsa njihova sosedsčina. Ozdravili so pokrajino, povečali blagostanje. Nasadili so lepe gozdove tam, kjer so se včasih širila strupena močvirja. Njihovi obdelovalni načini uče arabske kmete, ki žive blizu njih. Zdi se, da bi si morali eni kakor drugi želeli dobrega razumevanja in si zanj prizadevati. Judje so na to dolgo časa tudi računali.

Toda naj mislimo o tem kar hočemo: v najbolj miroljubnem Arabcu nikdar ne zaspi globoko, prirojeno sovraštvo do Judov. Pri najmanjšem dražljaju plane iz njega in sam Bog ve, da v 20 letih po Palestini ni manjkalo ljudi, ki so Arabce dražili!

Nekateri od teh hujskačev imajo politične cilje in sanjajo o veliki arabski neodvisni državi, kjer naj bi oni igrali prvo vlogo. Drugi so žrtve verskega sovraštva. Velika utvara je misel, da je mohamedanska zagrizenost ugasnila. Nekateri spet se ženo samo za to, da bi ohranili svoje pravice, na katere so vezane njihove koristi.

Arabska družba je ostala v glavnem srednjeveška, fevdalna. Mogočni veleposelniki se boje demokratičnega, izenačevalnega in masčevalnega duha, ki bi ga Judje prinesli v arabske kmečke množice, katere so bile dozdaj tako pasivne.

Idealni Arabci in z njimi večina preostlega ljudstva se boje materialistič-

ne omike, ki jo nosijo v vseh, tudi v najslabših oblikah, v Palestino Judje.

Judje, ki tvorijo danes v Palestini blizu polovice prebivalstva, nimajo v rokah več kakor 8% zemlje in tudi to so drago plačali. Arabci ni k prodaji silil nihče, kvečjemu morda zahrbtna misel, da bodo denar spravili, potem si pa zemljo vzeli nazaj s silo, kakor je to običaj na vzhodu.

Resnična pa je arabska tožba, da Judje uvajajo k njim zahodne življenjske navade, ki žalijo vsa arabska dedna prizadevanja in izročila ter kvarijo arabsko mladino.

Sionizem bi morda imel nado na uspehe, če bi se mu posrečilo pridobiti velike in vplivne arabske rodbine. Toda te rodbine so že dolga leta sprte na življenje in smrt. Zadnje čase vidimo dosti točno, kako je s tem. Brž je začela rodbina Huseini, kateri pripada ieruzalemski veliki Mufti, krvav boj zoper njo. Priznajejo jo med Arabci kot izdajaleko in bogoskrunsko, kot prodano Judom in Angležem.

Tako hujskanje nikdar ne zgoreji cilja. Nasilniška zahrbitna vojna, ki traja v Palestini že 35 mesecev, je čez glavo vsem njenim prebivalcem najbolj Arabcem, ki so v njej pustili največ mrtvih. Arabski šofer, ki mu skrivna povelja nalagajo neskončno etavko in ki proda svoje vozilo, da si kupi puško, bi najbrž raje živel v miru. Toda ko mu začne govoriti, naj brez odpora sprejme judovsko gosposodstvo, se mu vzrve kri, oglasi se staro sovraštvo in pripravljen je na sveto vojno proti brezbožnikom. Brez obotavljanja bo odgovoril na prvi vojni klic.

(Dalie prih.)